

Prečo rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci Home Credit Slovakia, a.s., proti Kláre Bíróovej nie je spôsobilý zmeniť doterajšiu rozhodovaciu prax všeobecných súdov SR

Pri konflikte smernice a vnútroštátneho zákona práva členského štátu musia vnútroštátne sudy v prvom rade skúmať, či môžu smernici priznať priamy účinok. Nakoľko v sporoch medzi jednotlivcami je priamy účinok smernice v zásade vylúčený, vnútroštátne sudy musia skúmať, či môžu smernici priznať aspoň účinok nepriamy, teda či môžu zákon vykladať eurokonformne. Tento nepriamy účinok smernice a teda eurokonformný výklad zákon však nie je absolútny, pretože takýto výklad nemôže nahradiť výslovné znenie zákona, pretože by sa jednalo o výklad *contra legem*.

1. Úvod

Dňa 9. novembra 2016 vydal Súdny dvor Európskej únie rozsudok vo veci C-42/15, predmetom ktorej bolo prejudiciálne konanie podľa článku 267 ZFEÚ iniciované Okresným súdom Dunajská Streda v súvislosti s vnútroštátnym konaním vedeným týmto súdom vo veci Home Credit Slovakia, a.s., proti Kláre Bíróovej (ďalej len "**Rozsudok**").

V tomto článku nižšie poukážem na (ne)možnosť vplyvu Rozsudku na rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov SR, a v tejto súvislosti aj na zbytočnosť položených otázok zo strany Okresného súdu Dunajskej Stredy.

2. Prejudiciálne otázky

Okresný súd Dunajská Streda prerušil vnútroštátny spotrebiteľský spor iniciovaný veriteľom v postavení navrhovateľa, spoločnosti Home Credit Slovakia, a.s., voči odporcovi v postavení spotrebiteľa, pani Kláre Bíróovej, a položil Súdnemu dvoru 7 prejudiciálnych otázok. Pre účely tohto článku, význam ostatných položených otázok ako aj z rozsahových dôvodov sa obmedzím na pre rozhodovaciu prax všeobecných súdov najdôležitejšie otázky, a to otázky č. 5 až 7.

Otázka č. 5

Má sa článok 10 ods. 2 písm. i) v spojení s písm. h) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES č. 2008/48 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej len "**Smernica**") vykladať tak, že

- zmluva o úvere na dobu určitú, pri ktorej dochádza k splácaniu/amortizácii istiny úveru v rámci jednotlivých splátok, nemusí v čase uzavretia obsahovať presné určenie, aká časť každej jednotlivkej splátky sa použije na splátku istiny a aká jej časť spláca bežné úroky a poplatky (t. j. súčasťou zmluvy nemusí byť presný splátkový kalendár/amortizačná tabuľka), ale že tieto údaje môžu byť obsiahnuté v splátkovom kalendári/amortizačnej tabuľke, ktorú veriteľ predloží dlžníkovi na jeho žiadosť, alebo
- článok 10 ods. 2 písm. h) Smernice zaručuje dlžníkovi dodatočné právo žiadať výpis z amortizačnej tabuľky k určitému konkrétnemu dňu počas trvania zmluvy o úvere, no toto právo nezabavuje zmluvné strany povinnosti, aby rozdelenie jednotlivých plánovaných splátok

(splatných podľa zmluvy o úvere počas doby jej trvania) na úhradu istiny a úhradu bežných úrokov a poplatkov bolo obsiahnuté už v samotnej zmluve, a to spôsobom individualizovaným pre danú konkrétnu zmluvu?

Otázka č. 6

Ak je správny výklad uvedený v prvej zarážke otázky č. 5: Spadá táto otázka do oblasti úplnej harmonizácie sledovanej Smernicou, takže členský štát v zmysle článku 22 ods. 1 Smernice nemôže vyžadovať, aby zmluva o úvere obsahovala presné určenie, aká časť každej jednotlivéj splátky sa použije na splátku istiny a aká jej časť spláca bežné úroky a poplatky (t. j. aby súčasťou zmluvy bol presný splátkový kalendár/amortizačná tabuľka)?

Otázka č. 7

Majú sa ustanovenia článku 1 Smernice, podľa ktorého Smernica sleduje úplnú harmonizáciu v danej oblasti, alebo článku 23 tejto Smernice, podľa ktorého majú byť sankcie primerané, vykladať tak, že bráni ustanoveniu vnútroštátneho práva, podľa ktorého absencia väčšiny náležitostí zmluvy o úvere vyžadovanej v článku 10 ods. 2 Smernice má za následok, že poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, takže dlžník je povinný splatiť veriteľovi výlučne istinu, ktorú podľa zmluvy dostal?

3. Odpovede Súdneho dvora EÚ

Súdny dvor EÚ (tretia komora) o vyššie položených prejudiciálnych otázkach rozhodol takto:

1. Článok 10 ods. 2 písm. h) a i) Smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že zmluva o úvere na dobu určitú stanovujúca amortizáciu istiny po sebe nasledujúcimi splátkami nemusí vo forme amortizačnej tabuľky spresňovať, aká časť každej splátky bude započítaná na vrátenie tejto istiny. Tieto ustanovenia v spojení s článkom 22 ods. 1 tejto Smernice bránia tomu, aby členský štát stanovil takúto povinnosť vo svojej vnútroštátnej právnej úprave.
2. Článok 23 Smernice sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby členský štát vo svojej vnútroštátnej právnej úprave stanovil, že v prípade, ak zmluva o úvere neobsahuje všetky náležitosti uvedené v článku 10 ods. 2 tejto Smernice, táto zmluva sa bude považovať za zmluvu o úvere bez úrokov a poplatkov, pokiaľ ide o okolnosť, ktorej neuvedenie môže spochybníť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku.

4. Všeobecne k rozsudku Súdneho dvora EÚ a jeho (ne)požiteľnosti pre rozhodovanie všeobecných súdov SR

V tejto časti sa budem venovať problematike toho, čo patrí do právomoci Súdneho dvora EÚ, čo patrí do právomocí vnútroštátnych súdov členských štátov, problematike európskeho práva a jeho vzťah k právu vnútroštátnemu ako takému a otázke, ako musia vnútroštátne sudy vykladať vnútroštátne právo pri konflikte medzi právom EÚ a právom vnútroštátnym, ako aj problematike tzv. úplnej harmonizácie.

V prvom rade, najpodstatnejšie je uvedomiť si, že Súdny dvor EÚ vykladá jedine a výlučne právo Európskej únie a ako taký nikdy nie je oprávnený poskytovať výklad práva vnútroštátneho¹². V súlade s vyššie uvedeným Súdny dvor EÚ aj vo veci C-42/15 poskytol výlučne výklad Smernice a v žiadnom prípade sa nemohol a ani sa nevyjadroval k výkladu zákona č. 129/2010 Z. z. ("ďalej len "Zákon").

¹ Článok 267 zmluvy o fungovaní Európskej únie

² M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 155

Naopak, výklad vnútroštátneho práva poskytujú vnútroštátne súdy.

Okresný súd Dunajská Streda sa v otázke č. 5 v zásade pýta, či sa má Smernica vykladať v tom zmysle, že zmluva o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať splátky s členením na splátky istiny, splátky úrokov a splátky poplatkov alebo či postačuje, ak je v zmluve vyjadrená iba celková výška splátky. V otázke č. 6 v zásade pýta, či ak zmluva nemusí obsahovať presné členenie splátok na splátky istiny, splátky úrokov a splátky iných poplatkov, či v takomto prípade spadá táto otázka do oblasti úplnej harmonizácie sledovanej Smernicou, takže členský štát v zmysle článku 22 ods. 1 Smernice nemôže vyžadovať, aby zmluva o úvere obsahovala presné určenie, aká časť každej jednotlivkej splátky sa použije na splátku istiny a aká jej časť spláca bežné úroky a poplatky (t. j. aby súčasťou zmluvy bol presný splátkový kalendár/amortizačná tabuľka).

Pre priblíženie problematiky tzv. úplnej harmonizácie si dovoľujem uviesť, že tzv. úplná harmonizácia spočíva v tom, že členské štáty pri implementácii Smernice nesmeli zachovať ani zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení tejto Smernice. Túto tzv. úplnú harmonizáciu zakotvila Smernica vo svojom článku 22 *expressis verbis*, keď ustanovuje, že "*Keďže táto smernica obsahuje harmonizované ustanovenia, členské štáty nesmú zachovať ani zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení tejto smernice*". Otázka Okresného súdu Dunajská Streda č. 6 je teda absolútne zbytočná, pretože článok 22 ods. 1 Smernice nie je možné vykladať nijako inak ako tak, že členské štáty sa vzhľadom na tzv. úplnú harmonizáciu od ustanovení Smernice nesmeli odchyliť. Koniec koncov, potvrdil to aj Súdny dvor EÚ v Rozsudku³ a nie je možné ju namietat'. Z dôvodov tejto jednoznačnosti vyššie uvedeného ustanovenia Smernice sa Súdny dvor EÚ v zmysle doktríny *acte claire* (spočívajúcej v tom, že správny výklad predkladanej predbežnej otázky je jasný, natoľko zrejmy, že o ňom neexistuje nijaká pochybnosť) nemal touto otázkou vôbec zaoberať.

Je však potrebné si uvedomiť, že pre všetky spotrebiteľské spory, v ktorých sa bude riešiť otázka, či má zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovať splátky v členení na splátky istiny, splátky úrokov a splátky poplatkov alebo nie, ako aj otázka, kedy sa považuje spotrebiteľský úver za bezúročný a bez poplatkov, je skutočnosť, že Smernica zakotvuje tzv. úplnú harmonizáciu, úplne irelevantná, pretože Slovenská republika pri implementácii Smernice do Zákona povinnosť tzv. úplnej harmonizácie porušila (a naďalej ju aj porušuje). Inými slovami, to, že Súdny dvor EÚ potvrdil, že Smernica sa má vykladať tak, že členské štáty nesmeli zachovať ani zaviesť vo svojom vnútroštátnom práve ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení tejto Smernice, je síce na jednej strane pekné, ale na druhej strane irelevantné, pretože v tomto konkrétnom prípade išlo vnútroštátne právo (Zákon) nad rámec Smernice tak, ako je uvedené v tabuľke nižšie, a teda vnútroštátne právo (Zákon) je v konflikte s právom EÚ (Smernica), a to dokonca vo viacerých bodoch. V tabuľke nižšie uvediem príkladom dva z nich.

Požiadavka Smernice:	Požiadavka Zákona:
Zmluva o úvere zrozumiteľne a stručne uvádza:	Zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať tieto náležitosti:
výšku, počet a frekvenciu <u>splátok spotrebiteľa</u>	výšku, počet a termíny <u>splátok istiny, úrokov a iných poplatkov</u>,
a prípadne poradie, v ktorom sa budú splátky	prípadné poradie, v ktorom sa budú splátky

³ Bod 3 výroku, posledná veta: "*Tieto ustanovenia v spojení s článkom 22 ods. 1 tejto smernice bránia tomu, aby členský štát stanovil takúto povinnosť vo svojej vnútroštátnej právnej úprave*".

priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami úveru na účely splatenia ⁴	priradovať k jednotlivým nesplateným zostatkom s rôznymi úrokovými sadzbami spotrebiteľského úveru na účely jeho splatenia ⁵
dĺžku trvania zmluvy o úvere ⁶	dobu trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a termín konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru ⁷

Rovnako tiež Súdny dvor EÚ vyložil Smernicu tak, že článok 23 Smernice sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby členský štát vo svojej vnútroštátnej právnej úprave stanovil, že v prípade, ak zmluva o úvere neobsahuje všetky náležitosti uvedené v článku 10 ods. 2 tejto Smernice, táto zmluva sa bude považovať za zmluvu o úvere bez úrokov a poplatkov, pokiaľ ide o okolnosť, ktorej neuvedenie môže spochybníť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku⁸. Avšak Zákon je opäť v priamom rozpore s výkladom Smernice, pretože Zákon *expressis verbis* hovorí, kedy je zmluva o spotrebiteľskom úvere bezúročná a bez poplatkov.⁹

Požiadavka Zákona:	
Výklad Smernice Súdnym dvorom EÚ:	Zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať tieto náležitosti:
Článok 23 Smernice sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby členský štát vo svojej vnútroštátnej právnej úprave stanovil, že v prípade, ak zmluva o úvere neobsahuje všetky náležitosti uvedené v článku 10 ods. 2 tejto Smernice, táto zmluva sa bude považovať za zmluvu o úvere bez úrokov a poplatkov, <u>pokiaľ ide o okolnosť, ktorej neuvedenie môže spochybníť možnosť spotrebiteľa posúdiť rozsah svojho záväzku</u> ¹⁰	Poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, ak nastane jedna z okolností taxatívne vymenovaných ust. § 11 ods. 1 Zákona, napríklad ak zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. a) až l), s), z) a aa) Zákona.

Z dôvodu vhodnosti si na tomto mieste dovoľujem vsunúť krátku poznámku k ustanoveniam Smernice a Zákona o splátkach istiny, úrokov a poplatkov, a následne sa v argumentácii vrátim k tomu, ako musia súdy vykladať právo v prípade konfliktu medzi smernicou ako prameňom práva EÚ a právom vnútroštátnym.

Krátka poznámka k otázke členenia splátok úveru

V prvom rade si dovoľujem uviesť, že požiadavka Smernice k otázke členenia splátok je tak jasná a zreteľná, že Okresný súd Dunajská Streda sa opäť nemal v zmysle doktríny *acte claire* pýtať Súdneho dvora EÚ, ako sa má toto ustanovenie vykladať, pretože zo slovného spojenia Smernice "výška, počet a frekvencia splátok spotrebiteľa" absolútne žiadnym výkladom nie je možné vyvodíť požiadavku, aby zmluva uvádzala splátky v členení na splátky istiny, splátky úrokov a splátky iných poplatkov. Preto Súdny dvor EÚ v Rozsudku C-42/15 správne rozhodol, že Smernica takéto členenie nepožaduje.

⁴ článok 10 ods. 2 písm. h) Smernice

⁵ článok 9 ods. 2 písm. k) Zákona účinného v čase uzatvárania Zmlúv

⁶ článok 10 ods. 2 písm. c) Smernice

⁷ článok 9 ods. 2 písm. f) Zákona účinného v čase uzatvárania Zmlúv

⁸ Bod 4 výroku Rozsudku C42/15

⁹ § 11 ods. 1 Zákona

¹⁰ Bod 4 výroku Rozsudku C42/15

Požiadavka Zákona je však od požiadavky Smernice *iná*. Zákon uvádza, že zmluvy musia obsahovať "*výšku, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov*". Niet absolútne žiadnych pochybností, že slovenský Zákon ide nad rámec Smernice a celkom jednoznačne požaduje vyjadrenie tak splátok istiny, ako aj splátok úrokov a splátok iných poplatkov. Ak by slovenský zákonodarca chcel vyjadriť to isté, čo požaduje Smernica, (ktorá navyše obsahuje požiadavku tzv. úplnej harmonizácie, teda zákaz odchýlenia od ustanovení Smernice vo vnútroštátnom práve), je zrejmé, že by použil takú istú terminológiu ako používa Smernica. Avšak slovenský zákonodarca takúto terminológiu nepoužil, ale k termínu "splátky" pridal slová "istiny, úrokov a iných poplatkov". K výkladu tohto ustanovenia Zákona existuje konštantná judikatúra slovenských súdov (potvrdená rozsudkami Najvyššieho súdu SR, desiatkami rozhodnutí krajských súdov a stovkami rozhodnutí okresných súdov SR¹¹), v zmysle ktorej sa má toto ustanovenie vykladať tak, že zmluva musí obsahovať vyjadrenie splátok istiny, splátok úrokov a splátok poplatkov, inak sa zmluva o spotrebiteľskom úvere považuje v zmysle ust. § 11 ods. 1 písm. b) Zákona za bezúročnú a bez poplatkov (k relevantnej judikatúre všeobecných súdov SR poukážem v tomto príspevku nižšie).

Späť k problematike rozporu medzi Smernicou a Zákonom a k postupu vnútroštátneho súdu

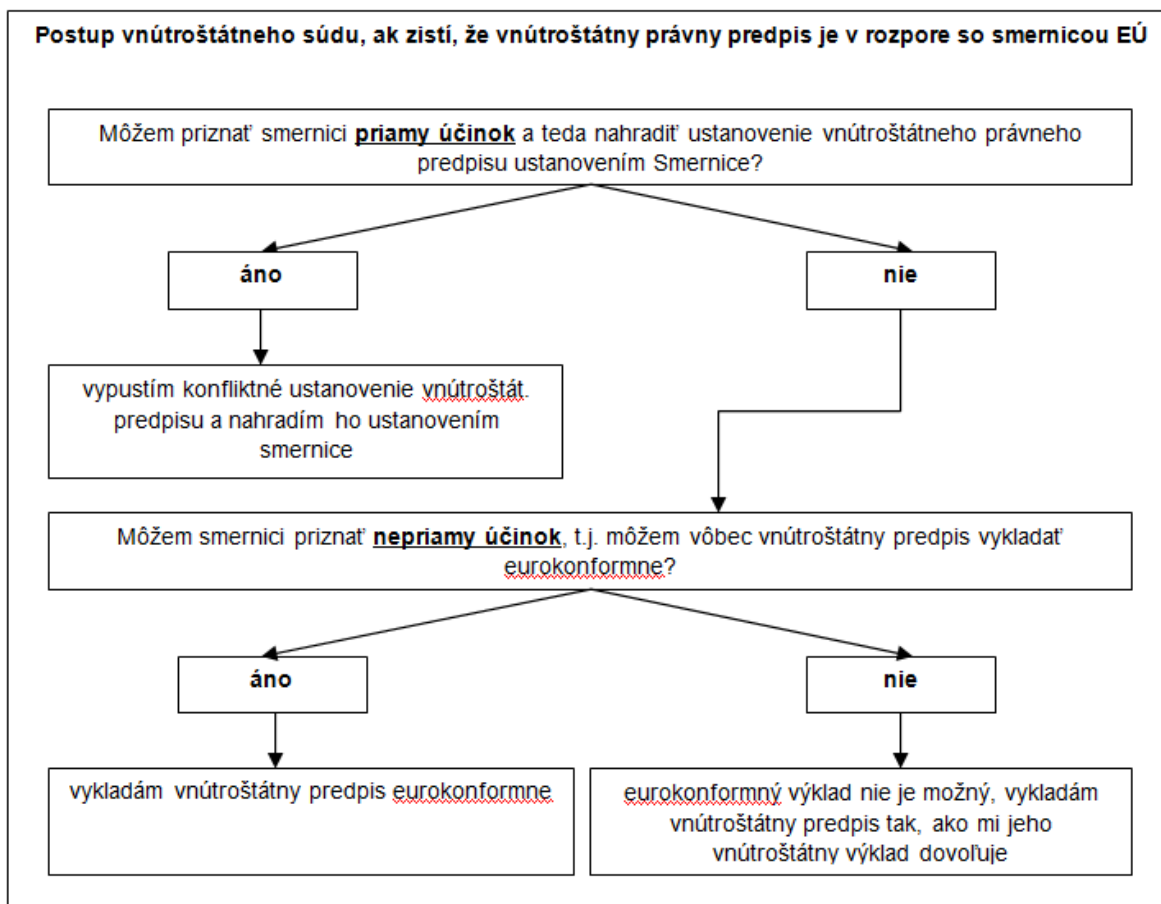
Ako som uviedol vyššie, je tu zrejmy konflikt medzi Smernicou a Zákonom. To však neznamená, že sa automaticky uplatní Smernica. V takom prípade totiž musí vnútroštátny súd skúmať, či môže Smernici priznať priamy účinok, a ak jej priamy účinok poskytnúť nemôže, tak či jej môže priznať nepriamy účinok (teda vykladať Zákon eurokonformne), alebo či jej takýto nepriamy účinok priznať nemôže.

V tabuľke nižšie je graficky znázornený postup vnútroštátneho súdu pri aplikácii a výklade vnútroštátneho právneho predpisu po tom, ako vnútroštátny súd zistí, že vnútroštátny právny predpis je v konflikte so smernicou, ktorá je nielenže iba prameňom práva EÚ sekundárnej povahy, ale je záväzná iba pre členské štáty¹², a nie pre fyzické a právnické osoby.

---

¹¹ Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžo/61/2015 zo dňa 28. 06. 2016, Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Sžo / 19 /2012 zo dňa 12.03.2013, ktorým potvrdil rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 21.02.2012, sp. zn. 3S/53/2011-43, Rozsudok Krajského súdu Trnava zo dňa 22.10.2014 sp. zn. 24Co/228/2014, Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica sp. sz. 14Co/692/2015 zo dňa 31.05.2016, Rozsudok Krajského súdu Žilina sp. zn. 11Co/127/2015 zo dňa 20. 04. 2015, rozsudok Krajského súdu Prešov sp. zn. 1S/108/2011 zo dňa 16.01.2014, Rozsudok Krajského súdu Košice sp. zn. 11Co/11/2015 zo dňa 25. 08. 2016, Rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/396/2013 zo dňa 12.02.2014; Rozsudok Krajského súdu Trenčín zo dňa sp. zn. 19Co/594/2015 zo dňa 25. 08. 2016, desiatky rozsudkov krajských súdov a stovky rozsudkov okresných súdov

¹² článok 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

4.1 Ad priamy účinok

Otázka priameho účinku smerníc sa vo všeobecnosti v podstate týka vymedzenia podmienok, za ktorých vnútroštátne orgány môžu určitú normu práva Únie aplikovať priamo, bezprostredne, na prípad, ktorý riešia. Vzhľadom na existenciu ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ na otázku priameho účinku smerníc v spore medzi jednotlivcami (v tomto konkrétnom prípade veriteľ verzus spotrebiteľ) v zásade platí zákaz horizontálneho priameho účinku spočívajúci v tom, že žiadne ustanovenie smernice zaručujúce jednotlivcovi práva alebo ukladajúce povinnosti ako také sa nemôže použiť v rámci sporu, v ktorom stoja proti sebe výhradne jednotlivci (pozn.: priamy účinok je tak v zásade možný len v spore medzi jednotlivcom a štátom, kedy sa jednotlivec dovoľá svojho práva vyplývajúceho zo smernice priamo voči štátu ako subjektu zodpovednému za nesprávne implementovanie smernice). V tejto súvislosti nižšie v skratke poukazujeme na relevantné judikáty ESD.

Prípacom, ktorý otázku horizontálneho priameho účinku otvoril, bola vec *Marshall*, C-152/84, rozsudok zo dňa 26.2.1986, v zmysle ktorého "*smernica nemôže sama o sebe zakladať jednotlivcovi povinnosť a ustanovení smernice nie je možné sa voči takejto osobe dovoľávať*¹³".

Argumentáciu v prospech zákazu horizontálneho priameho účinku potom Súdny dvor Európskej únie ďalej rozvinul vo veci *Faccini Dori*, C-91/92, rozsudok zo dňa 14.7.1994, keď síce uznal priamy účinok smernice, ale len voči štátu, nikdy nie v spore proti jednotlivcovi. Ako vyplýva z tohto rozsudku, "*Ako Súdny dvor zdôraznil v*

¹³ bod 48. rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci *Marshall*, C-152/84, rozsudok zo dňa 26.2.1986

ustálenej judikatúre od rozsudku z 26. februára 1986, Marshall (152/84, Zb. s. 723, bod 48), samotná smernica nemôže ukladať povinnosti jednotlivcovi, takže sa na ňu ako takú nemožno proti nemu odvolávať¹⁴.

Celkom zásadným prípadom pre vymedzenie horizontálneho priameho účinku smerníc je vec Pfeiffer, C-397/01 až C-403/01, rozsudok zo dňa 05.10.2004, v zmysle ktorého "Z toho vyplýva, že sa nemôže hoci aj jasné, presné a bezpodmienečné ustanovenie smernice zaručujúce jednotlivcovi práva alebo ukladajúce povinnosti ako také použiť v rámci sporu, v ktorom stoja proti sebe výhradne jednotlivci¹⁵".

Určitý odklon od klasickej doktríny síce na prvý pohľad môže predstavovať prípad Seda Kúćúkdeveci C-555/07, kde však Súdny dvor Európskej únie neargumentuje rozporom medzi vnútroštátnym predpisom a smernicou, ale medzi vnútroštátnym predpisom a všeobecnou zásadou (nediskriminácie) vyplývajúcej z primárneho práva EÚ a v odbornej literatúre preto platí právny názor, že sa nejedná o odklon od rozhodnutí ESD Marshall, C-152/84, Faccini Dori, C-91/92 a Pfeiffer, C-397/01, ale ide o výnimočné priznanie priameho účinku iba špecifickým, anti-diskriminačným smerniciam, v ktorých sú vyjadrené fundamentálne právne princípy vyplývajúce z primárneho práva EÚ, a nie o priznanie klasického priameho účinku v klasických sporoch medzi jednotlivcami, kde sú v konflikte vnútroštátny právny predpis a smernica EÚ.

Vyššie uvedené podporuje aj odborná literatúra, v zmysle ktorej "Zhrnutie priameho účinku smerníc: Priamy účinok smerníc je najkomplexnejšou problematikou s týmto pojmom spojenou. Priamy účinok môže nastať len v prípade, že je smernica vadne implementovaná (či už naozaj chybné alebo len neúplne/nedostatočne). Prípady vadnej implementácie je možné ďalej deliť do dvoch skupín. Do tej prvej zahrňujeme situácie, keď smernica nie je použitá proti jednotlivcovi [pozn.: v tomto konkrétnom prípade vedenom na tunajšom súde by sa jednalo o použitie smernice proti jednotlivcovi, preto preskočím citáciu priamo k problematike použitia smernice proti jednotlivcovi]... Druhá skupina zahŕňa prípady, kedy má byť smernica použitá proti jednotlivcovi. Tu nie je možné, aby smernica sama o sebe založila jednotlivcovi povinnosť, a to prinajmenšom v tých prípadoch, kedy ide o povinnosť, ktorú ustanovuje samotná smernica. Určité obmedzenie bolo Súdnym dvorom pripustené v situáciách, kedy povinnosť nevzniká priamo na základe smernice [pozn. ide o vyššie spomenutý prípad Seda Kúćúkdeveci C-555/07], alebo kedy je (vedľajším) dôsledkom uplatnenia smernice v sporu iného jednotlivca voči štátu."¹⁶

V prípadoch, kedy vnútroštátne súdy budú rozhodovať o sporoch medzi veriteľmi a spotrebiteľmi ohľadne bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľských úverov podľa Zákona, resp. Smernice, sa bude jednať o spory medzi jednotlivcami. Z tohto dôvodu nie je možné, aby vnútroštátne súdy poskytli Smernici priamy účinok. Nakoľko priamy účinok Smernice do úvahy neprichádza, vnútroštátne súdy musia skúmať, či Smernici môžu priznať nepriamy účinok, a teda či môžu vykladať Zákon eurokonformne. Nejedná sa teda o automatické nastúpenie nepriameho účinku Smernice, ale súdy musia tento nepriamy účinok Smernice podrobiť testu, aby vedeli, či ho vzhľadom na právnu povahu Smernice môžu aplikovať pri výklade vnútroštátneho Zákona.

4.2 Ad nepriamy účinok

Korene nepriameho účinku sa datujú k prípadu Van Colson, C-14/83, rozsudok zo dňa 10.4.1984. Nepriamy účinok smernice v zmysle judikatúry Súdneho dvora EÚ znamená, že vnútroštátne súdy sú povinné vykladať vnútroštátne právo vo svetle znenia a účelu smernice, pričom tento výklad nie je absolútny (nejedná sa totiž o priamy účinok), ale je obmedzený rozsahom a medzami, ktoré uvediem nižšie.

4.2.1 Rozsah a medze nepriameho účinku / eurokonformného výkladu

¹⁴ bod 20. rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci Faccini Dori, C-91/92, rozsudok zo dňa 14.7.1994

¹⁵ bod 109 rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci Pfeiffer, C-397/01 až C-403/01, rozsudok zo dňa 05.10.2004

¹⁶ M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 101-102

V prípade nepriameho účinku smerníc ako takých má nepriamy účinok vždy svoj rozsah a svoje medze. Nejedná sa o priamy účinok, kedy je vnútroštátne právo vypustené a doslova nahradené smernicou. V prípade nepriameho účinku vnútroštátne právo ostáva naďalej v platnosti, nemôže byť vypustené na úkor smernice, vnútroštátny súd ho berie v plnom rozsahu v úvahu a vykladá ho, len súd musí skúmať, či ho môže vykladať eurokonformne.

V zmysle ustálenej judikatúry Súdneho dvora EÚ je rozsah a medze nepriameho účinku smerníc vyjadrený jednak právom EÚ, jednak právom vnútroštátnym. Spolupôsobenie týchto dvoch právnych poriadkov sa prejavuje nasledovne:

1. Musí ísť o výklad v čo najväčšej možnej miere v zmysle znenia a účelu/cieľa Smernice¹⁷

*"Súd teda musí urobiť všetko, čo je v jeho právomoci a použiť výkladové metódy, ktoré sú vnútroštátnym právom uznávané, za tým účelom, aby vyložil vnútroštátne právo spôsobom, ktorý povedie k výsledku požadovanom smernicou. **Rozsah tejto povinnosti nachádza svoje medze vo vnútroštátnych metódach výkladu.** Pokiaľ žiadna z týchto metód k požadovanému výkladu nevedie, nepriamy účinok vyznie naprázdno, súladná interpretácia nie je možná. Súd členského štátu nie je povinný zavádzať do vnútroštátneho práva výkladové metódy, ktoré ním nie sú uznané¹⁸".*

Teda nestačí, že Smernica hovorí niečo iné ako Zákon, že Súdny dvor EÚ v Rozsudku C-42/15 uviedol, že Smernica sa má vykladať tak alebo onak, musí to byť vnútroštátny súd, ktorý musí skúmať, či môže podľa vnútroštátnych výkladových metód vykladať vnútroštátne právo (Zákon) eurokonformne (ako uvediem nižšie, súdy museli možnosť eurokonformného výkladu skúmať už od 11. júna 2008). Vnútroštátne súdy v konštantnej judikatúre potvrdennej Najvyšším súdom SR potvrdili, že výklad Zákona je taký, že sa vyžaduje členenie splátok na splátky úveru, splátky poplatkov a splátky úverov, vychádzajúc z jazykového výkladu Zákona.

2. Musí ísť o výklad za použitia vnútroštátnym poriadkom aprobovaných výkladových metód¹⁹

Slovenská republika má aprobované v zásade tieto výklady:

- jazykový (gramatický, verbálny) výklad
Ako sme uviedli vyššie, z jazykového výkladu Zákona vyplýva výklad členenia splátok na splátky istiny, úrokov a poplatkov
- logický výklad
zákonodarca nepoužil rovnakú terminológiu, ako Smernica, ale v Zákone špecifikoval splátky na splátky úrokov, istiny a poplatkov. Logicky teda chcel povedať niečo iné ako Smernica (bez ohľadu na to, či tak zakotviť mohol alebo nie, podstatné je, že to tak zakotvil)
- historický výklad, systematický výklad, teleologický výklad
tieto výklady sú pre účely výkladu daného ustanovenia úplne irelevantné.

Opäť, vnútroštátne súdy vykladali predmetné znenia Zákona už v stovkách prípadov a za použitia vnútroštátnych výkladových metód (veď iné metódy ani použiť nemôžu) dospeli k záveru, že sa vyžaduje členenie splátok na splátky istiny, úrokov a poplatkov.

3. Nesmie sa jednať o výklad *contra legem* a nesmú byť porušené všeobecné právne zásady²⁰

"Uznané vnútroštátne výkladové metódy vytvárajú právny rámec pre realizáciu povinnosti súladného výkladu... To ale neznamená, že tieto metódy môžu viesť k akémukoľvek výsledku, len aby bol dosiahnutý cieľ"

¹⁷ M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 161-162

¹⁸ M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 162

¹⁹ M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 162

²⁰ M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 165-166

Smernice²¹. Súdny dvor EÚ sám stanovil medze, ktoré súladný výklad má, hoci by sa opieral o uznanú vnútroštátnu metódu. Súdny dvor tieto medze prehľadne zhrnul vo veci Adeneler, C-212/04, Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 4. júla 2006, keď uviedol, že "povinnosť vnútroštátneho sudcu odvolávať sa na obsah smernice pri výklade a uplatňovaní relevantných ustanovení vnútroštátneho práva je obmedzená všeobecnými zásadami práva, najmä právnou istotou a zákazom retroaktivity, a nemôže slúžiť ako základ pre výklad contra legem vnútroštátneho práva (pozri analogicky rozsudok zo 16. júna 2005, Pupino, C-105/03, Zb. s. I-5285, body 44 a 47)²²". Obdobne sa v tejto veci vyjadruje tiež rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci Impact, C-268/06, z 15. apríla 2008, body 95, 100, 103 a ďalšie rozsudky Súdneho dvora EÚ.

Vzhľadom na explicitné znenie Zákona v časti členenia splátok na splátky istiny, splátky úrokov a splátky poplatkov, by súdy, ak by po Rozsudku C42-15 vyložili toto ustanovenie eurokonformne tak, že zmluva nemusí obsahovať členenie splátok na splátky istiny, úrokov a iných poplatkov, prípadne v otázke, kedy je zmluva o úvere bezúročná a bez poplatkov, doslova "zlomili" vnútroštátne právo a toto vnútroštátne právo by nahradili Smernicou (čo je postup typický pre priamy účinok). Nakoľko sa ale jedná o spory medzi jednotlivcami, priamy účinok je vylúčený a teda môžeme uvažovať iba o účinku nepriamom, takýto postup nebude možný, pretože by sa jednalo o výklad práva *contra legem*.

Zároveň, výklad Zákona nemôže narúšať všeobecné právne zásady, najmä zásadu právnej istoty. Pojem právnej istoty je v slovenskom Civilnom sporovom poriadku vyjadrený v ust. článku 2 ods. 2 ako "*stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo*".

Ako som už naznačil niekoľko krát v tomto príspevku, ust. § 9 ods. 2 písm. k) Zákona už bol predmetom výkladu v stovkách prípadoch a v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, ktoré museli vykladať Zákon eurokonformne od 11. júna 2008 (viac k časovému aspektu eurokonformného výkladu uvádzam v časti 4.2.2 nižšie), je potrebné toto ustanovenie vykladať tak, že sa vyžaduje členenie splátok na splátky istiny, úrokov a poplatkov.

Z vyššie uvedeného rozsahu a medzí eurokonformného výkladu vyplýva, že predmetným ustanoveniam Zákona, napriek Rozsudku C-42/15, nie je možné priznať nepriamy účinok. Na to, aby bolo možné vykladať Zákon v súlade so Smernicou, by bolo potrebné Zákon novelizovať a zosúladiť s textom Smernice, inak by sa jednalo o výklad Zákona *contra legem* a bola by porušená zásada právnej istoty.

4.2.2 Znaky nepriameho účinku smerníc

Pre úplnosť si k problematike nepriameho účinku smerníc dovoľujem uviesť znaky nepriameho účinku smerníc. Medzi konkrétne znaky nepriameho účinku smerníc patrí kto, čo a kedy je povinný vykladať vnútroštátne právo eurokonformne²³:

- a) subjekt súladného výkladu - kto je viazaný?:
V skratke, sú nimi nielen súdy, ale aj všetky ostatné vnútroštátne orgány.²⁴
- b) predmet povinnosti súladného výkladu: čo je treba vykladať súladne?:
V skratke, celé vnútroštátne právo.²⁵

²¹ M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 165

²² Adeneler, C-212/04, Rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 4. júla 2006, bod 110

²³ M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 152 - 153

²⁴ M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 153

²⁵ M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 153

- c) "kedy" z hľadiska vecného: za akých okolností povinnosť súladného výkladu vzniká?:

Povinnosť euro konformného výkladu vzniká typicky v dvoch situáciách:

- ii. ak smernica nebola správne implementovaná, pričom vnútroštátny súd nemá problém s výkladom samotnej smernice, ale skôr musí skúmať, či vôbec je možné vnútroštátne právo vykladať v súlade so smernicou (jedná sa o tzv. nápravný súladný výklad) (pozn.: v tomto prípade sa jedná o túto situáciu, pretože Smernica nebola správne implementovaná a vnútroštátne súdy budú musieť skúmať, či vôbec je možné Zákon vykladať v súlade so Smernicou)²⁶, a
- iii. ak vnútroštátny predpis prebral znenie smernice doslovne, ale vnútroštátny súd si nie je istý, ktorý z mnohých možných výkladov smernice má zvoliť, pretože jazykové znenie smernice pripúšťa viacero výkladov jedného ustanovenia (jedná sa o tzv. určujúci súladný výklad), v tomto druhom prípade požiada vnútroštátny súd Súdny dvor EÚ o výklad smernice a vnútroštátny súd následne vykladá vnútroštátny predpis v súlade s výkladom Súdneho dvora EÚ. *"Rozdiel oproti nápravnému výkladu je ten, že vnútroštátnu legislatívu je možné bez problémov vyložiť so smernicou v súlade. Vnútroštátny súd si však chce overiť, či v skutočnosti zvolil výklad správny. Naproti tomu pri nápravnom výklade nie je vnútroštátne právo samo o sebe so smernicou v súlade a vnútroštátny súd tak primárne skúma či je možné tento evidentný rozpor prekonať výkladom"*²⁷ (poznámka autora: v prípade vnútroštátneho sporu spoločnosti Home Credit Slovakia, a.s. proti Kláre Bíróovej, a teda ani v obdobných sporoch veriteľov a spotrebiteľov, sa nejedná o určujúci súladný výklad, pretože Zákon neprebral znenie Smernice doslovne, ale podstatným spôsobom sa odchýlil od jej znenia, a navyše výklad Smernice nie je sporný).

V tomto konkrétnom prípade (spory veriteľ verzus spotrebiteľ vo veci bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľských úverov) vnútroštátne súdy môžu skúmať len možnosť nápravného súladného výkladu, pretože text Zákona je odlišný od textu Smernice, a výklad Smernice zo strany Súdneho dvora EÚ je odlišný od výslovného znenia Zákona.

Opäť, v kontexte vyššie uvedeného bol postup Okresného súdu Dunajská Streda zbytočný, pretože Okresný súd Dunajská Streda pri otázke členenia splátok postupoval postupom typickým pre tzv. určujúci súladný výklad (okrem toho, že sa pýtal Súdneho dvora EÚ na výklad jednoznačného ustanovenia Smernice nepripúšťajúceho iný výklad), pričom mu odpoveď Súdneho dvora EÚ (nech už by bola akákoľvek) žiadnym spôsobom nepomôže, pretože znenie Zákona je v konflikte so znením Smernice (jedná sa o tzv. nápravný výklad), a preto sa Okresný súd Dunajská Streda mal sústrediť na možnosti priznania priameho a/alebo nepriameho účinku Smernice, nakoľko takýto postup musí dodržať bez ohľadu na znenie Rozsudok C42/15, ktorý vyložil len znenie Smernice, ale nevyložil znenie Zákona (nakoľko to nie je v právomoci Súdneho dvora EÚ).

- d) "kedy" z hľadiska časového: v ktorom okamihu povinnosť súladného výkladu vzniká?:

V skratke, odo dňa vstupu Smernice v platnosť, resp. odo dňa uplynutia lehoty na jej transpozíciu²⁸.
V tomto konkrétnom prípade to znamená, že prakticky od 11. júna 2008, kedy Smernica nadobudla

²⁶M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 154

²⁷ M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 154 - 155

²⁸ M. Bobek, P. Bříza, J. Komárek: Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie, C.H.Beck, 2011, str. 156

platnosť, museli vnútroštátne súdey ex offo, bez ohľadu na to, či sa účastníci súdnych konaní nepriameho účinku Smernice dovoľávali alebo nie, vykladať Zákon v súlade so Smernicou. Vnútroštátne súdey v zmysle konštantnej judikatúry potvrdili výklad Zákona napriek jednoznačnému ustanoveniu Smernice tak, že sa vyžaduje členenie splátok na splátky istiny, úrokov a poplatkov. V prípade, ak by po Rozsudku C-42/15 začali vnútroštátne súdey vykladať Zákon tak, že členenie splátok sa nevyžaduje, i) potvrdili by, že v judikatúre spred Rozsudku C-42/15 postupovali v rozpore so Smernicou a veritelia by si mohli uplatňovať nárok na náhradu škody za nezákonné rozhodnutia, a ii) porušili by zásadu právnej istoty spočívajúcu v tom, že rovnakú vec by rozhodovali inak.

V tomto kontexte akcentujem rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 31. 03. 2016, sp. zn. 20Co/50/2015, v ktorom sa spoločnosť Home Credit Slovakia v odvolaní voči pôvodnému rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa, ktorým OS Stará Ľubovňa zamietol žalobu spoločnosti Home Credit Slovakia, a.s. v časti úrokov a poplatkov z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, dokonca doslovne domáhal nepriameho účinku Smernice vo vzťahu k predmetnému ust. § 9 ods. 2 písm. k) Zákona (členenie splátok na istiny, úroky a poplatky), pričom Krajský súd v Prešove zaujal k tejto argumentácii odmietavé rozhodnutie. Z odôvodnenia predmetného ustanovenia uvádzame " spoločnosť [Home Credit Slovakia, a.s.] zastáva právny názor, že tvrdenie súdu prvého stupňa, že zmluva neobsahuje náležitosti vyžadované v zmysle § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy, t.j. údaj o výške, počte a termíne splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Zo zásady iura novit curia („súd pozná právo“) možno vyvodiť, že súd sa aj bez návrhu účastníka konania musí vyrovnáť so všetkými relevantnými právnymi normami aplikovateľnými na konkrétny prípad, v tomto prípade súd prvého stupňa pochybil pri zohľadňovaní právnych noriem relevantných pre prípad, a to konkrétne ustanovenie Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES o zmluvách a spotrebiteľskom úvere Článok 10 ods. 2 písm. h) - Informácie, ktoré má obsahovať zmluva o úvere: Zmluva o úvere zrozumiteľne a stručne uvádza výšku, počet a frekvenciu splátok spotrebiteľa. Nezohľadnenie a nevyrovnanie sa s relevantnou právnou normou aplikovateľnou na konkrétny prípad Ústavný súd SR nazýva nielen zjavnou neodôvodnenosťou súdneho rozhodnutia, ale aj „arbitrárnosťou“ (svojvoľnosťou) súdneho rozhodnutia. S ohľadom na vyššie uvedené Žalobca zastáva názor, že súd prvého stupňa svoje rozhodnutie odvodzuje od formalistického znenia strohých zákonných noriem bez eurokonformného výkladu práva a v rozpore s Rozsudkom Súdneho dvora z 28. 1. 2010 vo veci Uniplex (UK) Ltd., C-406/08, bod 45.". K tejto argumentácii a dovolaniu sa eurokonformného výkladu Zákona Krajský súd v Prešove zaujal odmietavé stanovisko, keď vyjadril, že "Odvolaciemu súdu rovnako ako súdu prvého stupňa neušlo pozornosť, že zmluva o úvere neobsahuje rozpisovaný údaj o splátkach istiny, úrokoch, poplatkoch a taktiež v nej nie je uvedená konečná splatnosť úveru. Celkovo v nej je chaoticky a znepokojujúco uvedené množstvo údajov, v ktorých sa priemerný spotrebiteľ len ťažko zorientuje. Účelom právnej úpravy (§ 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej len „ZoSÚ“) je bez akýchkoľvek pochybností aj poskytnutie ochrany spotrebiteľovi. Ten má totiž právo byť informovaný o výške úrokov z úveru a poplatkoch. Žalobca ako dodávateľ mal preto zákonnú povinnosť v zmluve o spotrebiteľskom úvere uviesť údaj o výške úrokov a poplatkov. A to priamo v zmluve so sankciou straty práva na úroky a poplatky v zmluve neuvedené".

Ak by všeobecné súdey zrazu v obdobných veciach postupovali v rozpore s vyššie uvedeným rozsudkom, výrazne by bola narušená zásada právnej istoty.

5. V krátkosti k členeniu splátok ako neprijateľnej spotrebiteľskej podmienke

Obchodná podmienka používaná veriteľmi v zmluvách o spotrebiteľských úveroch spočívajúca v nečlenení splátok na splátky istiny, úrokov a iných poplatkov sa považuje za potrebné hodnotiť tiež ako neprijateľnú

podmienku v zmysle ust. § 53 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej len "**Občiansky zákonník**"), a to z dôvodov uvedených nižšie.

Zmluvy vo svojich ustanoveniach obsahujú určenie mesačnej splátky výlučne jej celkovou výškou bez toho, aby bolo určené, aká suma sa z tejto splátky započítava na splátku istiny, aká na splátky úrokov a aká na splátky poplatkov. Okrem skutočnosti, že takéto neuvedenie rozčlenenia splátok považuje ustálená judikatúra všeobecných súdov SR (ako sme už uviedli vyššie) za nenaplnenie Zákonnej požiadavky uvedenej v ust. § 9 ods. 2 písm. k) Zákona a preto považuje úvery poskytnuté prostredníctvom takto formulovaných zmlúv za bezúročné a bez poplatkov, máme za to, že sa jedná o neprijateľnú podmienku v spotrebiteľských zmluvách.

V zmysle ust. § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka "*spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“)*".

V zmysle zmlúv, ktoré nečlenia splátky na splátky istiny, úrokov a iných poplatkov, má spotrebiteľ plniť úver v jednotlivých splátkach, ale od samotného počiatku nevie, koľko má hradiť na istinu úveru a koľko má hradiť na odplatu veriteľa - úroky úveru a poplatky úveru. Veriteľ to od samého začiatku veľmi dobre vie a má o tom vedomosť, ale takúto informáciu spotrebiteľovi neposkytuje.

Je to teda veriteľ, kto svojvoľne a nekontrolovateľne priraduje splátky spotrebiteľa a určuje, aká časť sa použije na splátky istiny a aká na splátky odmeny veriteľa (úrokov a poplatkov), pričom spotrebiteľ nemá žiadnu moc skontrolovať, podľa akého kľúča toto veriteľ robí. Ak by si spotrebiteľ proaktívne vyžiadal amortizačnú tabuľku, nič by to nemenilo na skutočnosti, že priradenie splátok spotrebiteľa k istine a úrokom zaplatených do momentu vyžiadania si amortizačnej tabuľky by bolo len a len v réžii veriteľa, a spotrebiteľ by nemal žiadnu moc ovplyvniť, ako veriteľ určil jednotlivé splátky do momentu vyžiadania si amortizačnej tabuľky. Pokiaľ by sa jednalo o splátky uvedené v prípadne vyžiadanej amortizačnej tabuľke - bol by to opäť len a len veriteľ, ktorý by jednostranne a svojvoľne určiť, ako v amortizačnej tabuľke uvedie, ako sa bude splácať istina úveru a ako sa bude splácať jeho odmena - úroky, bez dohody so spotrebiteľom.

Mám za to, že nakoľko veriteľ musí mať vedomosť o tom, ako chce priradovať jednotlivé splátky k úrokom a ako k istine od počiatku, vo svojich zmluvách musí túto skutočnosť spotrebiteľom oznámiť, inak sa bude jednať o nekalú obchodnú praktiku v zmysle už ust. § 7 ods. 2 písm. b) zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len "**Zákon o ochrane spotrebiteľa**"), v zmysle ktorého "*obchodná praktika sa považuje za nekalú, ak podstatne narušuje alebo môže podstatne narušiť ekonomické správanie priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k produktu, ku ktorému sa dostane alebo ktorému je adresovaná*", v spojení s ust. § 7 ods. 4 Zákona o ochrane spotrebiteľa a ust. § 8 ods. 3 a 4 Zákona o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorých za nekalú obchodnú praktiku sa považuje najmä klamlivé opomenutie konania, za ktoré sa tiež považuje, "*ak predávajúci skrýva alebo poskytuje nejasným, nezrozumiteľným, viacvýznamovým alebo nevhodným spôsobom podstatné informácie, pričom v dôsledku klamlivého opomenutia priemerný spotrebiteľ prijme rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neprijal*".

Takáto nekalá obchodná praktika veriteľov a neprijateľná obchodná podmienka spočíva v tom, že spotrebiteľovi sú predložené na podpis zmluvy, v ktorých absolútne nie je uvedené, v akej výške bude mesačne spotrebiteľ hradiť úroky úverov ako odmenu veriteľa a v akom pomere bude splácať istinu úveru, pričom informácia o splácaní odmeny je jedna z najpodstatnejších informácií v zmluve vôbec. Veriteľom nerobí problém túto informáciu do zmlúv včleniť, avšak veritelia túto informáciu do zmlúv zámerne nekladajú a skrývajú ju. Keďže toto rozdelenie neurčuje spotrebiteľ a ani nie je o spôsobe tohto pomeru

informovaný pred uzavretím zmluvy a ani v zmluve samotnej, takouto obchodnou praktikou veriteľov je spôsobovaná značná nerovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

In concreto, v zmysle ust. § 53 ods. 4 písm. a) Občianskeho zákonníka "Za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré má spotrebiteľ plniť a s ktorými sa nemal možnosť oboznámiť pred uzavretím zmluvy", pričom hypotéza tejto normy je naplnená tým, že spotrebiteľ má splácať istinu úveru a zároveň platiť odmenu veriteľovi vo forme úrokov, avšak pred uzavretím zmluvy (a ani v zmluve samotnej) nemá spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa, v akej výške bude mesačne splácať svoj dlh a v akej výške bude platiť odmenu veriteľa.

V zmysle ust. § 53 ods. 4 písm. o) Občianskeho zákonníka "Za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré oprávňujú dodávateľa rozhodnúť o tom, že jeho plnenie je v súlade so zmluvou, alebo ktoré priznávajú právo zmluvu vykladať iba dodávateľovi", pričom v konkrétnom správaní veriteľov sa to prejavuje v tom, že nielen do momentu vyžiadania si amortizačnej tabuľky, dokonca aj vypracovaním samotnej amortizačnej tabuľky - je to veriteľ, kto po podpise zmluvy jednostranne určuje, aká časť bude použitá na splátku istiny a aká časť bude použitá na splátku odmeny veriteľa bez toho, aby do toho mohol spotrebiteľ akokoľvek zasiahnuť.

V zmysle vyššie uvedeného, okrem skutočnosti, že Smernici nie je možné ani po Rozsudku C 42-15 priznať ani priamy ani nepriamy účinok, je potrebné vyhodnotiť nečlenenie splátok na istinu úroky a poplatky ako neprijateľnú spotrebiteľskú podmienku.

Navyše, v prípadoch, kedy v zmluvách o spotrebiteľských úveroch nie sú uvedené informácie o splátkach v členení na splátky istiny, splátky úrokov a splátky iných poplatkov, bude sa aplikovať ustanovenie § 566 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého "pri čiastočnom plnení peňažného dlhu sa plnenie dlžníka započítava najprv na istinu a potom na úroky, ak dlžník neurčí inak", a sudy musia zostatky, na ktoré si veritelia nárokujú, posúdiť z hľadiska toho, či sú v súlade s touto zákonnou normou.

Mgr. Anton Pavúk
advokát a partner